

Ermeni gyzy

Category: Goşgular, Kitapcy, Sözler, Türkmen dili, Ýatlamalar

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Ermeni gyzy ERMENI GYZY

• «Şol gyz halas etdi ölümden meni!»

(romandan parça)

Türkmenistanyň halk ýazyjysy Çary Aşyrowyň "Üç döwür" atly 426

sahypalyk awtobiografiki romanynda üç döwrüň, ýagny, rewolýusiýadan ozalky döwür – özüniň çagalyk döwri, sowet döwri hem-de Garaşsyzlyk döwri – buýsançly zamanamyz hakynda gürrüň berilýär.

Kitapcy edebi çeper we taryh saýtyňň okyjylaryna şol romandan ussat ýazyjynyň ykbalynda uruş ýyllary uly täsir galdyran ermeni gyzy bilen bagly waka hakynda söhbet açýan çugdamja parçany hödürlemegi makul bildik.

* * *

Bir adam kiçijik ýagşylyk etse-de oňa "Sag bol!" aýtmaly. Ermeni gyzy, meni ölümden halas etdi!.. Uruş gidip durka rota komandiriniň ermeni gyzyny gözlemäge wagty bolýarmy? Şahyrçylygam öz başyna bir kesel bolmaga çemeli, adam her hili ýagdaýa düşende-de, goşgy goşman durup bilenok. Şol elhenç uruşsa men "Ermeni gyzy" diýen goşgyny ýazypdyryn. Ýeke olam däl, başga-da birtopar goşgy ýazan ekenim.

Men öz öýümde agyr keselli ýatyrkam, Aman Kekilow meniň depderçämden alyp, birnäçe goşgyny çapa beripdir. Şol goşgularyň içinden "Ermeni gyzy" diýen goşgymy Weselkow rusça geçirip çap etdiripdir. Soň ol goşgyny ýene moskwaly bir şahyr rusça geçirip çap etdiripdir.

Aradan köp wagt geçdi, men Ninany tapyp bilemok. Ol goşgy türkmen dilinde-de, rus dilinde-de çykdy. Dünýäde Nina atly kän, adresi bolmansoň, tapyp bilemok. Bir gün ermeni ýazyjylarynyň gurultaýyna Türkmenistan ýazyjylary tarapyndan meni wekil edip iberdiler. "Indi şol Ninany taparyn!.." diýip, ýolboýy pikir edip gitdim.

Ermeni ýazyjylarynyň gurultaýy gowy geçdi. Eýleki respublikalaryň arasy bilen menem Türkmenistanyň ýazyjylarynyň tarapyndan gurultaýy gutladym...

Gurultaý gutarandan soň, Ýerewanda bir giň zalda "dostluk agşamy" geçirildi. Uly teatryň zaly aýal-erkek märekeden doly. Konsertden öň goşgy okamaga bize söz berip başladylar. Biz ermeni dilini bilemzok. Orsam, özbegem öz dilinde goşgy okaýar. Ol okalýan goşgularyň terjimesem ýok. Goşgy okamaga

maña söz berdiler. Wah, men pahyr artistem däl, munuň ýaly köp halkyň öňünde goşgy okap ýörenem däl. Sahnadan seredýän weli, zalyň içi epeý-epeý adamdandy. Hemmesiniňem gözi mende. Mikrofonyň öňünde durup:

– Nina atly bir ermeni gyzy on baş ýyl bäre gözläp ýörün!..
– diýip gygyrdym.

Zalda oturan adamlar: "Bu sagmyka, gürrüňi däliniň gürrüňi ýaly?.." diýýän deý, aňkaryp, maña seredýärler.

Men frontda ýaralanyşymy, seňseleşimi, bir zenan maşgalanyň meni ölümden halas edişini gürrüň berdim-de, şol goşgyny okadym:

• Ermeni gyzy

Nirde sen, eý, Nina, ermeni gyzy,
Gezsem taparmykam bütün Soýuzy!

Ol gün ýel ösýärdi tozdyryp gary,
Top oky ýagýardy, ýanýardy däre.

Agaçlar burjulap, suwlar doňupdy,
Beýnim sarsyp, ýüzüme gan eňipdi.
Gulak eşidýärdi, göz görmeýärdi,
Iki elim ganly gary sermeýärdi.

Kellämi galdyryp bir ýakymly el,
Zenzele içinde bir zat diýdi ol.

Mähriban ene dek edýärdi emi,
Çawýardy ýüzüme ýakymly demi...
Ýadymda däl aýdan sözlerniň bary,
Şulary ýat tutdym şol gunden bäri:
"Adym Nina "-diýdi, -özüm ermeni,
Şol gyz halas etdi ölümden meni.
Nirde sen, eý Nina, ermeni gyzy,
Gezsem taparmykam bütün Soýuzy?!.

Men goşgyny okap gutaranymdan soň, goşga düşünmeselerem el çarpan boldular. Şol wagt bir ermeni şahyr ylgap zala çykyp, ol goşgyny ermeni dilinde gygyryp okamaga başlady. Märeke dymdy. Goşgy okalyp gutarandan weli, soň bir el çarpmak başlandy...

Şol wagt bir adam geldi, redaksiýanyň işgäri bolmaga çemeli. "Ninany gözlemäge, ýetişsem ertirki gazete bildiriş ýazjak" diýip, çykyp gitdi. Menem konserte gelmän, gaýtmakçy bolanymda, ýazyjy dostum:

– Ertir siziň ýanyňyza barýaryn. Ýerewany gezdirerin! – diýdi. Ol günüň ertesi ýazyjy dostum myhmanhana geldi. Nirä gezmäge gitmelidigini maslahat edip otyrkak, gapy kakylady. Bir aýal adam gapydan geldi. Salamlaşykdan soň, ol aýal:

– Hany, oturalyň, meniň siz bilen gürrüňim bar – diýdi.

Biz stoluň başynda oturdyk.

– Hany, aýdyň, siz haýsy frontda söweşdiňiz, haýsy ýerde ýaralandyňyz?

Men ol aýala Üçünji Belorus frontunda bolanymy, diwiziýanyň, polkuň nomerini aýtdym.

– Gündogar Prussiýanyň Allanyşdeýin, Hahanyşdeýin... şäherlerini alanymyzdan soň ýaralanyp ýykyldym... – diýip, ýadyma düşen ýerleri aýtdym.

– Gaty dogry, biz siziň Ninaňyzy tapyp, onuň haýsy ýerde, haýsy sanbatda wraçlyk eden ýerlerini soradyj. Ikiňiziň uruşda bolan ýerleriňiz dogry gelýär. Men siziň Ninaňyzy daşarda goýup geldim, häzir çagyraýyn! – diýip, ol aýal daş çykdy.

– Ol aýal güýçli žurnalist, gowy ýazyjy! – diýip, meniň dostum ony öwdi.

Ýazyjy aýal Nina bilen bir fotožurnalistem alyp geldi. Biz Nina bilen gadyrly görüşdik, men oňa sagbollar aýtdym. Soň ol aýal Nina ikimizden köp zatlar sorady. Elbetde, bir zatlar ýazjakdyr-da... Fotožurnalist Nina ikimizi terslin-oňlyn oturdyp, köp surat aldy...

Ermeni gazetlerinde Nina ikimiziň suratlarymyz çykdy, halklaryň dostlugy hakdaky makalalar çap edildi. Ýazyjy dostlarym üç günläp meni gezdirip, Ýerewany görkezdi. Bakuwda-da ýazyjy dostlarym bilen bir gün gezdim.

Men Ýerewanda, Bakuwda gezip ýörkäm Türkmenistanyň ähli gazetlerinde Ninan ikimiziň suratlaryny çykarypdyrlar. Men ol döwürde ähli gazetleri öýe alýardym. Ol gazetlerde Nina ikimiziň suratlarymyzy görüp, meniň aýalym "Geläýseň bolýar!.." – diýip dergazap bolup oturan eken... "Är-aýalyň urşy, ýaz gününüň ýagşy" diýenleri, herna, derrew düşünişdik.

Ýatlamalar